



ŠTÁTNA
ŠKOLSKÁ
INŠPEKCIA

2022/2023

**STAV ZABEZPEČENIA VÝCHOVNO-VZDELÁVACIEHO
PROCESU V SÚLADE SO ŠTÁTNYM VZDELÁVACÍM
PROGRAMOM PRE GYMNÁZIÁ S DVOMA
VYUČOVACÍMI JAZYKMI – BILINGVÁLNE
GYMNÁZIÁ S PÄŤROČNÝM ŠTÚDIOM V SLOVENSKEJ
REPUBLIKE V ŠKOLSKOM ROKU 2022/2023**

TEMATICKÁ SPRÁVA

**KRITICKÝ
PRIATEĽ ŠKÔL
A ŠKOLSKÝCH
ZARIADENÍ**



ŠTÁTNA
ŠKOLSKÁ
INŠPEKCIA

Stav zabezpečenia výchovno-vzdelávacieho procesu v súlade so Štátnym vzdelávacím programom pre gymnáziá s dvoma vyučovacími jazykmi – bilingválne gymnáziá s päťročným štúdiom v Slovenskej republike v školskom roku 2022/2023

TEMATICKÁ SPRÁVA

Mgr. Zlata Ilievová

PaedDr. Monika Ružeková, PhD.

Ing. Adriana Vykydalová

Mgr. Alžbeta Štofková Dianovská

OBSAH

MANAŽÉRSKE ZHRNUTIE	4
1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O KONTROLOVANÝCH ŠKOLÁCH	6
2 Hlavné zistenia	7
2.1 Vyučovanie ANJ	7
2.2 Predmety vyučované v ANJ	10
2.3 Školský vzdelávací program	12
2.4 Podpora vyučovania ANJ a predmetov vyučovaných v ANJ	12
2.5 Iné zistenia	14
2.6 Opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov	14
3 ODPORÚČANIA	14
3.3 Odporúčania na úrovni škôl	14
3.2 Odporúčania pre zriaďovateľov	14
3.1 Odporúčania na úrovni systému	15
4 ZOZNAMY	15
4.1 Tabuľky	15
4.2 Grafy	15

MANAŽÉRSKE ZHRNUTIE

V súčasnosti sa slovensko-anglické štúdium realizuje na 25 % všetkých gymnázií (GYM) a ďalšie z dôvodu prínosu vyššej úrovne ovládania anglického jazyka (ANJ) ako druhého vyučovacieho jazyka (VUJ) o zaradenie uvedeného študijného odboru žiadajú. Preto Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (MŠVVaŠ SR) požadovalo zistiť, **či bilingválne slovensko-anglické štúdium je deklarovaným nositeľom kvality vzdelávania v anglickom jazyku (ANJ).**

Štátna školská inšpekcia (ŠŠI) s týmto zámerom realizovala tematickú inšpekciu v 16 GYM s 5-ročným slovensko-anglickým štúdiom. Jej cieľom bolo zistiť, či vyučovanie ANJ ako druhého VUJ a najmenej troch povinných vyučovacích predmetoch vyučovaných v ANJ v uvedenom štúdiu bez medzinárodnej dohody s iným štátom¹ prispieva k zvýšeniu úrovne ovládania ANJ na úrovni C1 podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky (SERR).

ŠŠI sa v kontexte realizácie tematickej inšpekcie vo vybraných kontrolovaných subjektoch zamerala na:

- kvalitu vyučovania ANJ ako druhého vyučovacieho jazyka;
- kvalitu vzdelávania všeobecno-vzdelávacích predmetov vyučovaných v ANJ ako v druhom VUJ;
- vyučovanie ANJ a najmenej troch povinných vyučovacích predmetoch v ANJ kvalifikovanými pedagogickými zamestnancami (PZ);
- realizovanie výchovno-vzdelávacieho procesu v súlade so školským vzdelávacím programom (ŠKVP), ktorý bol schválený pri zaradení bilingválneho slovensko-anglického štúdia;
- profesijný rozvoj učiteľov ANJ a učiteľov vyučujúcich predmety v ANJ;
- priestorové a materiálno-technické zabezpečenie vrátane edukačných publikácií výchovno-vzdelávacieho procesu na vyučovaní ANJ a predmetov vyučovaných v ANJ.

Kontrola realizácie výchovno-vzdelávacieho procesu v bilingválnych GYM preukázala, že:

- ⇒ **výučba ANJ ako druhého vyučovacieho jazyka** bola zabezpečená 96,9 % odbornosťou vyučujúcich, čo sa do značnej miery prejavilo na kvalite výučby najmä pri rozvíjaní jazykových činností a stratégií. Učitelia vytvárali dostatočné príležitosti na aplikovanie získaných vedomostí v reálnych situáciách s použitím ANJ počas celej vyučovacej jednotky a systematicky rozvíjali ústny prejav žiakov a počúvanie s porozumením rôznych textov primeraným rozvojom sociolingválnej² a pragmatickej kompetencie³ a fluencie⁴ takmer na všetkých hodinách.

Zlepšenie si vyžaduje rozvíjanie písomného prejavu; poznávacích kompetencií na úrovni vyšších kognitívnych procesov zameraných najmä na schopnosť vyvodiť závery, zhodnotiť situáciu, zaujať stanovisko, navrhnuť možné riešenie problému, vysloviť názor, s čím úzko súvisí potreba vytvárania príležitostí na rozvoj kompetencií k celoživotnému učeniu sa podporou sebahodnotenia a hodnotenia spolužiakov a podpora aktívnej práce s informačno-komunikačnými technológiami (IKT).

- ⇒ **výučba predmetov vyučovaných v ANJ** bola zabezpečená 89,2 % odbornosťou vyučujúcich, čo sa prejavilo v rozvinutej komunikačnej schopnosti žiakov. Žiaci počas celej vyučovacej hodiny využívali zodpovedajúcu terminológiu a prejavovali schopnosť porozumieť písanému i počutému textu.

Zlepšenie si vyžaduje rozvíjanie poznávacích kompetencií na úrovni vyšších kognitívnych procesov zameraných na hodnotenie a tvorivosť; rozvoj kooperatívnych foriem vyučovania;

¹ §12 ods. 6 písm. b) zákona č. 245/2008, školský zákon

² schopnosť vyjadriť sa v určitých situáciách

³ využívanie jazykových prostriedkov na vytvorenie textu

⁴ schopnosť pľhotove reagovať v cudzom jazyku na podnety

vytváranie príležitostí prezentovať a zdôvodňovať výsledky spoločnej práce žiakov; rozvíjanie (seba)hodnotiacich zručností žiakov a poskytnutie príležitostí na zmysluplné využívať IKT.

- ⇒ **všetky školy vyučovali v ANJ minimálne tri povinné vyučovacie predmety.** ŠkVP, učebné plány (UP) a učebné osnovy (UO) mala väčšina škôl vypracované v súlade s ustanoveniami školského zákona. Školy využívali disponibilné hodiny na posilnenie výučby ANJ ako druhého VUJ a predmetov vyučovaných v ANJ alebo na zavedenie nových predmetov vyučovaných v ANJ.
- ⇒ **kvalifikačné predpoklady** na výučbu ANJ a ostatných predmetov vyučovaných v ANJ PZ okrem troch škôl spĺňali. V školách vyučovali aj zahraniční lektori, jeden z nich nespĺňal požiadavky dosiahnutia najmenej vysokoškolského vzdelanie prvého stupňa zahraničného lektora a jedna škola nedisponovala ich dokladmi o uznaní odbornej kvalifikácie získanej v inom štáte. Zahraniční lektori vyučujúcu všeobecnovzdelávacie predmety nedisponovali príslušnými dokladmi preukazujúcimi ich kvalifikačné predpoklady na výkon pracovnej činnosti PZ v kategórii učiteľ.

Zlepšenie si vyžaduje personálne zabezpečenie výučby ANJ ako druhého VUJ a predmetov vyučovaných v ANJ.

- ⇒ väčšina škôl zabezpečila **profesijný rast učiteľov vydaním a realizovaním Plánu profesijného rozvoja.** Na sledovaných hodinách ANJ a predmetov vyučovaných v ANJ získané poznatky z rôznych foriem vzdelávania boli implementované v rôznej miere a v niektorých subjektoch nemali zásadný dopad na edukáciu žiakov, pretože ich vyučujúci často nedokázali pri manažovaní edukačného procesu prakticky uplatniť.
- ⇒ primerané **priestorové a materiálno-technické podmienky** v školách umožňovali realizáciu ŠkVP, väčšina škôl disponovala multimediálnou učebňou a odbornými učebňami s kvalitným vybavením digitálnou technikou. K jej využívaniu však na sledovaných hodinách neboli často žiaci vedení.
- ⇒ školy z rôznych zdrojov zabezpečovali **edukačné publikácie** najmä so schvaľovacou doložkou MŠVVaŠ SR, ako aj publikácie zahraničných vydavateľstiev v súlade s požiadavkami SERR na výučbu ANJ, ojedinele aj autorské skriptá. Na predmety vyučované v ANJ vyučujúci zabezpečovali vzhľadom na absenciu edukačných publikácií pre žiakov vlastné prezentácie, pracovné listy, beletriu, učebné texty získané z elektronických a cudzojazyčných informačných prameňov prispôsobené potrebám žiakov, čo umožňovalo realizovať výchovno-vzdelávací proces v súlade so vzdelávacími štandardmi.

Na základe zistení ŠŠI možno konštatovať, že väčšina GYM s bilingválnym 5-ročným slovensko-anglickým štúdiom z väčšej časti zabezpečovala priebeh výchovy a vzdelávania v súlade s príslušným iŠVP a vyučovanie ANJ, ako aj predmetov vyučovaných v ANJ prispievalo k zvýšeniu úrovne ovládania ANJ na úroveň C1 podľa SERR. Zistené nedostatky, ktoré mali vplyv na priebeh výchovy a vzdelávania, je vo väčšine bilingválnych GYM splnením prijatých adekvátnych opatrení možné odstrániť. **Žiakov je potrebné podporovať v aktívnom učení (sa) poskytnutím dostatku príležitostí na rozvíjanie všetkých kompetencií. Zlepšenie si vyžaduje personálne zabezpečenie výučby ANJ ako druhého VUJ a predmetov vyučovaných v ANJ.**

1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O KONTROLOVANÝCH ŠKOLÁCH

ŠŠI vykonala kontrolu v 16 GYM (Tabuľka 1), v ktorých sa v školskom roku 2022/2023 vzdelávalo spolu 5 233 žiakov, z nich v bilingválnom 5-ročnom slovensko-anglickom štúdiu 2 941 žiakov, z ktorých bolo 63 žiakov so zdravotným znevýhodnením (ZZ) a 9 žiakov s nadaním.

TABUĽKA 1 Prehľad o vykonaných tematických inšpekciách na gymnáziách

VYKONANÉ TI	GYM
štátne gymnáziá	7
cirkevné gymnáziá	4
súkromné gymnáziá	5
Celkový počet	16

V školskom roku 2021/2022 vykonalo v uvedených GYM **maturitnú skúšku (MS)** 515 žiakov, z nich z ANJ ako druhého VUJ 420 žiakov (Tabuľka 2).

TABUĽKA 2 Prehľad o počtoch žiakov konajúcich maturitnú skúšku v šk. r. 2021/2022

ÚDAJE O MATURITNEJ SKÚŠKE V ŠK. R. 2021/2022	POČET ŽIAKOV
Celkový počet žiakov konajúcich MS z ANJ	420
z nich počet žiakov so ZZ	7
Počet žiakov konajúcich MS z 2 predmetov vyučovaných v ANJ	121
Počet žiakov konajúcich MS z 3 predmetov vyučovaných v ANJ	19

Na konci školského roku 2021/2022 z **2 909 neprospievalo 21 žiakov**, z nich bol 1 žiak so ZZ. **Z ANJ ako druhého VUJ neprospelelo 5 žiakov a z predmetov vyučovaných v ANJ neprospelelo 13 žiakov**, z nich 13 bolo povolené vykonať komisionálnu/-e skúšku/-y a 7 z nich ju vykonali úspešne (Tabuľka 3).

TABUĽKA 3 Prehľad o počtoch žiakov konajúcich komisionálnu skúšku v šk. r. 2021/2022

ÚDAJE O KOMISIONÁLNYCH SKÚŠKACH (KS) V ŠK. R. 2021/2022	POČET ŽIAKOV, KTORÝM BOLO POVOLENÉ VYKONAŤ KS	POČET ŽIAKOV, KTORÍ VYKONALI ÚSPEŠNE KS
KS z ANJ	4	2
KS z predmetu/-ov vyučovaného/-ých v ANJ	9	5
Celkový počet žiakov	13	7

Výchovno-vzdelávací proces v kontrolovaných GYM zabezpečovalo **449 PZ**, z ktorých bolo **24 zahraničných lektorov** (Tabuľka 4). **Celková odbornosť ANJ ako druhého VUJ a predmetov vyučovaných v ANJ bola 92,7 %**, odbornosť vyučovania ANJ bola zabezpečená na 96,92 % a ostatných predmetov vyučovaných v angličtine na 89,24 %. Neodborne boli vyučované predmety ako ANJ v komunikácii, cvičenia z občianskej náuky v ANJ, telesná a športová výchova/športová príprava, ekonómia v ANJ a seminár z ekonómie v ANJ (0 %), katolícke náboženstvo (KNB) (50 %) a cvičenia z anglickej gramatiky (66,67 %), fyzika vyučovaná v ANJ (74,24 %). Odbornosť ostatných predmetov vrátane slovenského jazyka a literatúry (SJL) a cudzích jazykov bola porovnateľná (93,06 %).

TABUĽKA 4 Prehľad o počtoch pedagogických zamestnancov

PZ podľa vyučovania predmetov	Počet PZ
PZ, ktorí vyučujú ANJ ako druhý VUJ	97
PZ, ktorí učia len predmety v ANJ	107
PZ, ktorí učia predmety v slovenskom aj v anglickom jazyku	32
PZ, ktorí učia len predmety v slovenskom jazyku	272

2 Hlavné zistenia

ŠŠI posudzovala priebeh výchovy a vzdelávania v kontrolovaných bilingválnych študijných programoch pozorovaním **106 hodín ANJ** ako druhého VUJ a **103 hodín** (z nich 1 blokové vyučovanie) **predmetov vyučovaných v ANJ**.

2.1 Vyučovanie ANJ

Učenie sa žiakov

Na sledovaných hodinách ANJ v rámci **rozvoja komunikačných jazykových činností a stratégií** (Graf 1) bolo **počúvanie s porozumením** (recepčná činnosť⁵) rozvíjané na väčšine hodín (85,8 %) formou audio a videonahrávok, ako aj jazykového prejavu učiteľov a spolužiakov. Žiaci primerane dokázali reagovať na otázky týkajúce sa napr. obsahu počutých textov, dôležité informácie si zaznamenávali, vyvodzovali kľúčové informácie, hlavné myšlienky. V menšej miere (64,3 %) bolo rozvíjané **čítanie s porozumením** printových a elektronických súvislých, ojedinele aj nesúvislých textov, využívané bolo aj tiché čítanie. Pri hlasnom čítaní žiaci neboli vedení k dodržiavaniu pravidiel ortoepie a/alebo im nebola poskytnutá možnosť prepájať osvojené poznatky s novými. Posudzovať text, zaujať k nemu stanovisko, hodnotiť ho nedostali žiaci možnosť na približne polovici sledovaných hodín. **Ústny prejav** bol dominantnou produktívnou jazykovou činnosťou (90,2 %), jeho rozvoj oslabovalo minimálne rozvíjanie kultivovaného monologického prejavu. Lexikálne jednotky žiaci používali v súlade s kontextom, dokázali reagovať na podnety a vstúpiť do vzájomnej interakcie na rôzne témy. Najmä v nižších ročníkoch sa ojedinele objavovali chyby v gramatických štruktúrach. Až na dvoch tretinách hodín žiaci nedostali príležitosť rozvíjať **písomný prejav**, zväčša bol zúžený na dopĺňovanie lexiky, jeho rozvoj oslabovala možnosť tvorby vlastného textu alebo sumarizácia textu. V niektorých subjektoch však bolo rozvíjanie písomného prejavu zabezpečené na vlastných zavedených/vytvorených predmetoch.

Prirodzeným spôsobom boli u žiakov rozvíjané **sociolingvistické**⁶ a **pragmatické kompetencie**⁷ najmä vzájomnou efektívnou komunikáciou s využitím variabilnej lexiky na rôzne témy a pohotovou reakciou žiakov na podnety vyučujúcich. Rozvoj uvedených kompetencií znižovalo nedôsledné akcentovanie rozdielov vo využívaní jazyka podľa stanovených okolností a stupňa formálnosti danej situácie a neuplatňovanie súvislého písomného prejavu. Rozvíjanie **jazykovej fluencie**⁸ sa prejavilo pri aktívnom riešení úloh napr. formou brainstormingu alebo komentármi k motivačným obrázkovým materiálom. Vyučovacie hodiny prebiehali výhradne v anglickom jazyku, čo napomáhalo rýchlejšiemu osvojovaniu si jazyka a činnostnému učeniu sa žiakov.

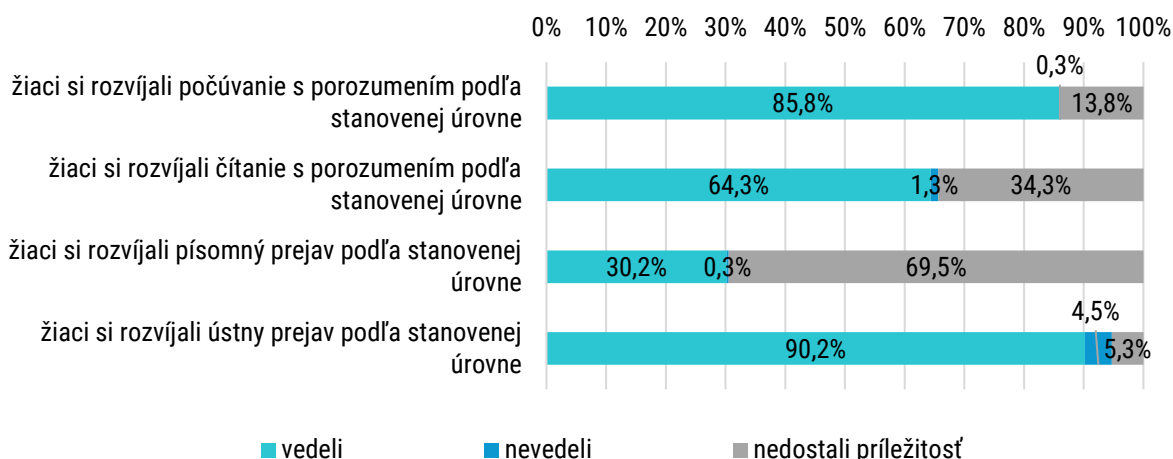
⁵ počúvanie a čítanie s porozumením

⁶ schopnosť vyjadriť sa v určitých situáciách

⁷ schopnosť využívať jazykové prostriedky na vytvorenie textu

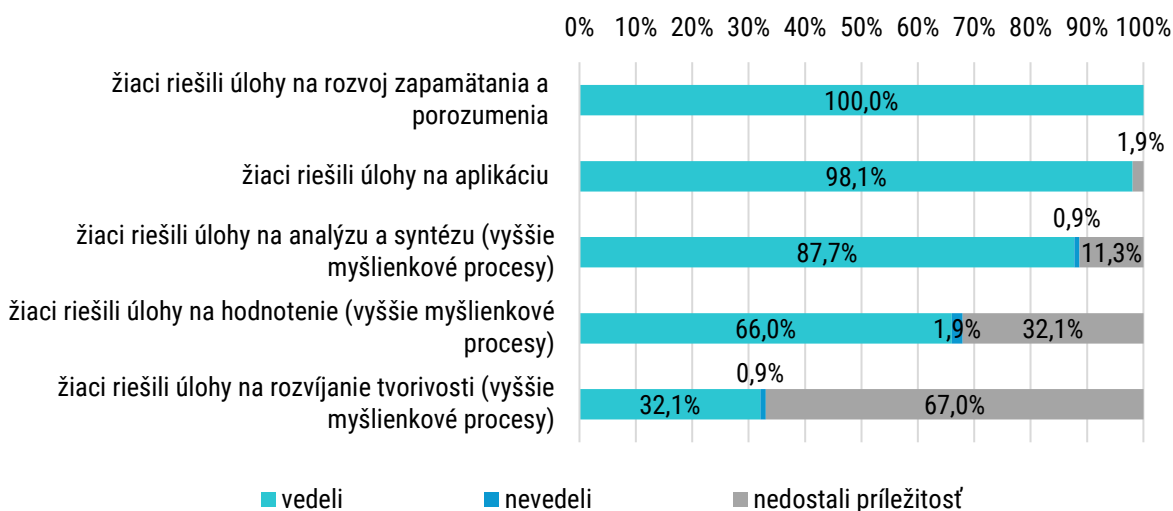
⁸ schopnosť pohotovo reagovať na podnety

GRAF 1 Rozvoj komunikačných činností a stratégií



Na vyučovaní ANJ boli **rozvíjané poznávacie kompetencie** (Graf 2) najmä na úrovni nižších myšlienkových procesov na všetkých vyučovacích hodinách napr. *aplikovaním gramatických pravidiel a už osvojených a nových lexikálnych prostriedkov v jazykovej praxi*. **Pri rozvoji vyšších myšlienkových** procesov bola pozornosť sústredená najmä na rozvíjanie analytického myslenia a syntézu napr. *porovnávaním informácií, identifikovaním príčin a vzťahov medzi informáciami*. Rozvíjanie schopnosti vyhodnocovať argumenty zadávaním úloh na hodnotenie nebolo podporované na tretine hodín. Najmenej príležitostí dostali žiaci na navrhnutie možných riešení problému, čo obmedzovalo rozvoj ich tvorivosti. Žiaci zadávané úlohy na všetkých úrovniach rozvoja kognitívnych procesov dokázali riešiť.

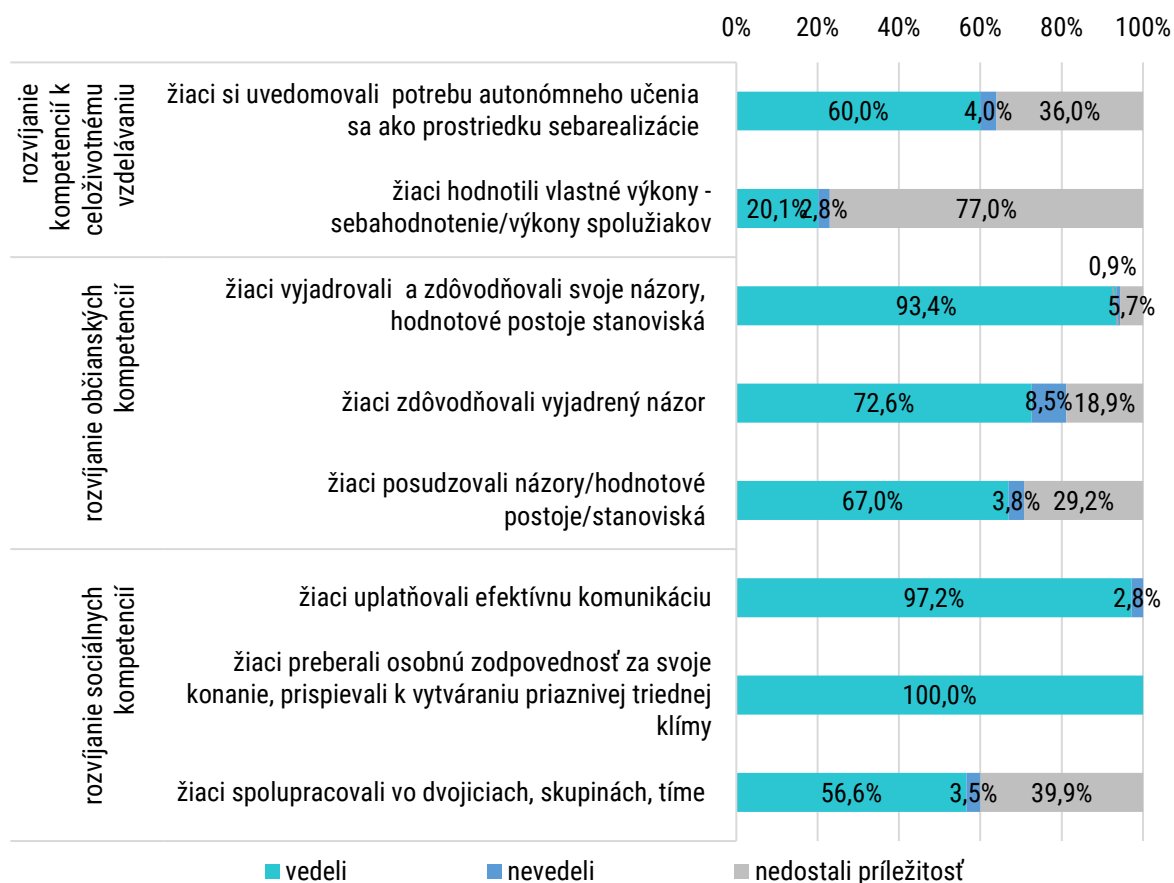
GRAF 2 Preukázanie poznávacích kompetencií žiakov na vyučovacích hodinách ANJ



Podpora vytvárania pozitívneho vzťahu k **celoživotnému vzdelávaniu, získavaniu sociálnych a občianskych kompetencií** (Graf 3) bola najmenej uplatňovaná pri rozvíjaní kompetencie **k celoživotnému vzdelávaniu**. Hoci aktivizácia žiakov bola podporovaná motiváciou a žiaci boli pomerne často vedení k rozvíjaniu kritického myslenia, menej už dokázali pracovať s chybou ako nástrojom vlastného sebarozvoja. Slabou stránkou bolo nedostatočná podpora žiakov v sebarealizácii v procese autonómneho učenia sa (na viac ako tretine hodín nedostali príležitosť), čím sa potláčal sebarozvoj žiakov. Uvedené malo vplyv aj na slabo rozvíjané sebahodnotenie, žiakom bola poskytnutá minimálna možnosť (len na necelej štvrtine hodín) vyjadriť sa k výkonom spolužiakov, čo je nevyhnutným predpokladom ďalšieho (seba)rozvoja. Žiaci však preukázali schopnosť vyjadriť svoj názor v angličtine na rôzne témy, menej často boli vedení k jeho podpore vhodnými argumentami a možnosť zaujať k nim stanovisko dostali len

na necelej tretine hodín. Možnosť vzájomne kooperovať poskytnutá žiakom len na polovici vyučovacích hodín oslabovala rozvoj sociálnych kompetencií. Priestor na využívanie IKT pri využití aplikácií na výučbu jazyka nebol žiakom v dostatočnej miere poskytnutý, ojedinele boli využívané napr. na opakovanie gramatických pravidiel elektronické didaktické hry ako KAHOOT⁹.

GRAF 3 Preukázanie kompetencií k celoživotnému učeniu sa žiakov, sociálnych a občianskych kompetencií na vyučovacích hodinách ANJ

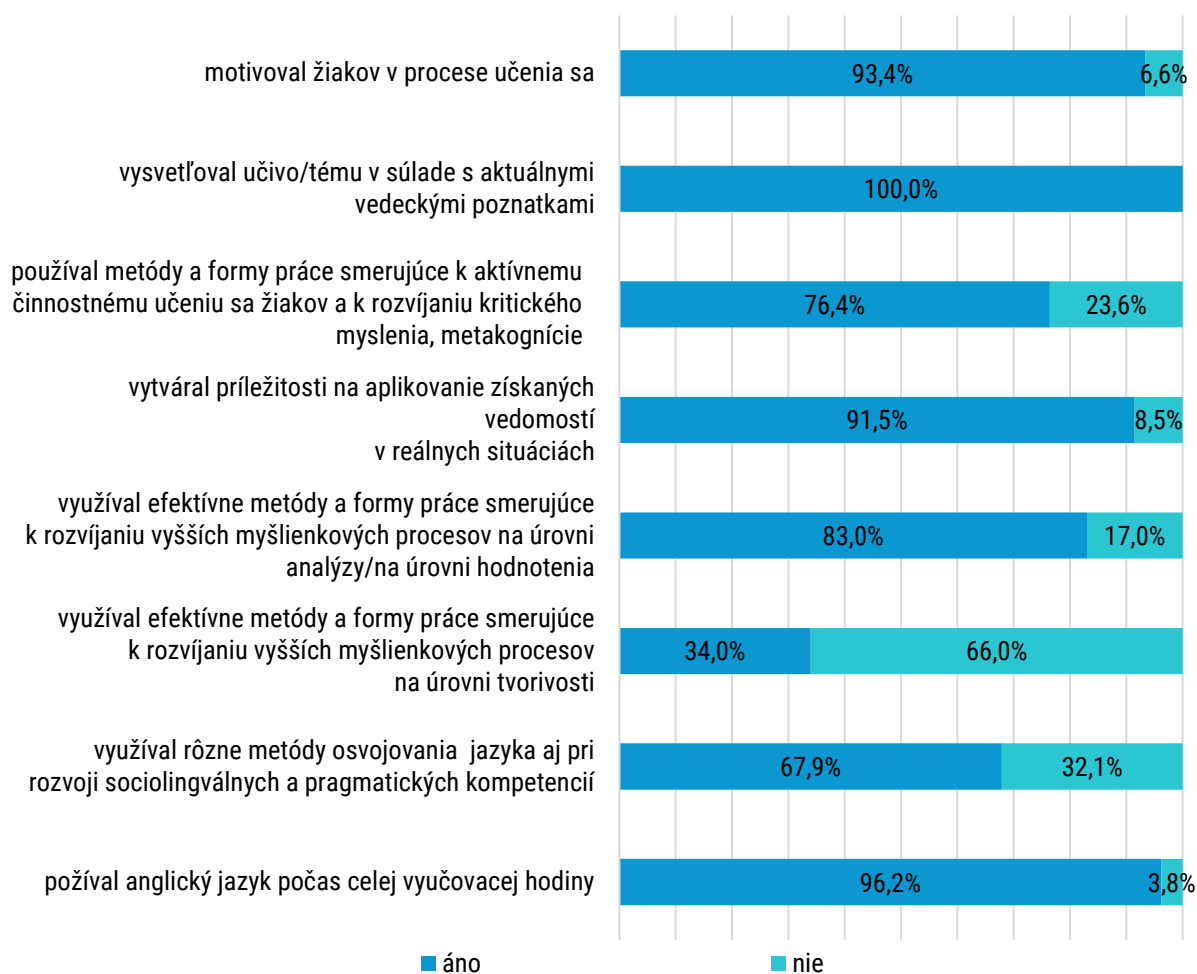


Vyučovanie učiteľmi

K najsilnejším stránkam **vyučovania učiteľmi** (Graf 4) patrila efektívna **komunikácia v anglickom jazyku** počas celej vyučovacej hodiny, vysvetľovanie učiva, zadávanie pokynov, aktivizácia žiakov v procese učenia (sa) spojená s motiváciou, čo podporovalo **jazykovú fluenciu** žiackych ústnych prejavov. Učitelia len na dvoch tretinách hodín využívali rôzne metódy osvojovania jazyka pri rozvíjaní sociolingválnej a pragmatickej kompetencie. Na slabší rozvoj analytických a hodnotiacich zručností a tvorivého potenciálu žiakov malo vplyv rozvíjaniu vyšších myšlienkových procesov len na 34 % hodín. Slabou stránkou bolo využívanie IKT podporujúcich sebarozvoj žiakov a prinášajúcich do výučby jazyka nové inšpirácie. Vyučujúci zväčša pri hodnotení žiakov využívali pochvalu, konštruktívnu kritiku alebo formatívne hodnotenie, klasifikácia bola využívaná minimálne.

⁹ vzdelávacia platforma založená na hre (kvíz s možnosťou výberu)

GRAF 4 Poskytovanie podporných stimulov učiteľom pre efektívne stratégie učenia sa každého žiaka na vyučovacích hodinách v ANJ



Z posudzovania sledovaných hodín ANJ ako druhého VUJ je zrejmé, že podpora získavania, osvojovania anglického jazyka je **veľmi dobre** nastavená najmä pri rozvíjaní **ústnej interakcie** ako produktívnej jazykovej činnosti a **receptívnych komunikačných zručností**. Menší dôraz bol kladený na rozvíjanie písomného prejavu, s čím do istej miery súvisí aj pomerne slabé rozvíjanie vyšších myšlienkových procesov na úrovni hodnotenia, ale hlavne tvorivosti. Ak v procese učenia sa boli žiakom poskytnuté vhodné stimuly, dokázali ich využiť a rozvíjať jednotlivé kompetencie primerane a na požadovanej úrovni, len ojedinele žiaci pri rozvíjaní jednotlivých kompetencií nevedeli s nimi pracovať.

2.2 PREDMETY VYUČOVANÉ V ANJ

Sledované boli predmety: matematika (MAT), informatika (INF), fyzika, biológia, chémia (CHE), dejepis, občianska náuka/náuka o spoločnosti (OBN), umenie a kultúra, literárny seminár, anglická literatúra, britská a americká literatúra, seminár v druhom jazyku, ekonomika, ekonómia, reálie anglicky hovoriacich krajín, teória poznávania, kultúrne štúdie, tvorba projektu.

Učenie sa žiakov

Komunikačné jazykové činnosti a stratégie žiakov boli rozvíjané porozumením rôznych druhov počutých **textov**, nesúvislých a súvislých textov vo forme pracovných listov, prezentácií, využívaný bol aj programovací jazyk Python. Žiaci dokázali pomerne úspešne pracovať aj s nesúvislými textami (*osemsmerovka, doplnenie terminologických pojmov v obrazových materiálov...*), avšak s textom mali

možnosť pracovať s využitím vyšších myšlienkových operácií len na necelej polovici hodín, ojedinele túto zručnosť nepreukázali najmä v dôsledku neporozumenia niektorým slovám alebo časťami textu, porozumieť zväčša dokázali aj na základe kontextu. Občasná absencia práce so súvislými odbornými textami z učebnice alebo z originálnych zdrojov žiakom nevytvárala príležitosti na samostatnú identifikáciu neznámych javov, nových odborných pojmov alebo interpretáciu vo vzájomných súvislostiach. **Ústny prejav** bol rozvíjaný takmer na všetkých hodinách, na väčšine hodín žiaci komunikovali prevažne v anglickom jazyku spontánne, plynulo a zväčša aj gramaticky správne. Ojedinele im robilo problémy vstúpiť do vzájomnej interakcie s učiteľom. Nižšia úroveň ústneho prejavu bola zaznamenaná najmä v predmetoch (napr. vzdelávacia oblasť Človek a spoločnosť, Človek a príroda) vyznačujúcich sa abstraktnosťou obsahu preberaného učiva a množstvom odborných výrazov/terminológie, kde žiaci potrebovali aj doplňujúci výklad v slovenčine, ojedinele v predmete MAT žiaci nedokázali spontánne reagovať na podnety vyučujúcich, neboli vedení k využívaniu angličtiny počas hodiny. Viest' samostatný kultivovaný monológ na požadovanú tému žiaci dokázali len na polovici sledovaných hodín. Rozvíjať **písomný prejav** žiaci nedostali na polovici sledovaných hodín.

V oblasti **kognitívnych kompetencií** boli reprodukovaním faktov rozvíjané najmä faktické poznatky na úrovni zapamätania. Cielene boli rozvíjané vyššie myšlienkové procesy len na necelej polovici sledovaných hodín, žiaci si procedurálne poznatky osvojovali najmä pri činnostiach zadávaných učiteľom. Málo príležitostí im bolo poskytnutých na preukázanie schopnosti porovnávať vzťahy medzi informáciami, zo získaných údajov vyvodit' závery alebo navrhnúť možné riešenie problému. Žiaci (podobne ako v predmete ANJ) len na necelej tretine hodín mali možnosť hodnotiť svoj pokrok v učení, k sebahodnotiacim a hodnotiacim procesom s cieľom napredovania a uvedomovania si vlastnej stratégie učenia sa zväčša neboli vedení, čím bol oslabený rozvoj kompetencie k **celoživotnému učeniu** sa. Takmer na polovici hodín nebola podporovaná práca s IKT. Zväčša boli vedení ku kritickému mysleniu, menej už k práci s chybou. Napriek tomu na väčšine hodín bola pozorovaná silná motivácia odzrkadľujúca sa v aktivite žiakov. Slabšou stránkou rozvíjania **občianskych a sociálnych kompetencií** bol rozvoj prezentačných zručností, či už individuálne, alebo v kooperácii so spolužiakmi (skupiny, dvojice), argumentačných schopností a schopnosti v diskusii počúvať, prejaviť a obhájiť vlastný názor, čo mohlo byť do istej miery spôsobené práve potrebou uplatniť v diskusii anglický jazyk.

Vyučovanie učiteľmi

Stanovenie cieľov vyučovacej hodiny a ich overovanie podporovalo žiakov v aktivite, ale na dvoch tretinách hodín v dôsledku nestanovenia a neoverovania cieľov zmena výkonu žiakov pozorovaná nebola. Skoro na polovici hodín učitelia neposkytovali žiakom možnosť výberu činností vzhľadom na ich individuálne schopnosti. Učitelia prevažne podporovali rozvoj receptívnych jazykových činností a stratégií, z produktívnych činností bol v menšej miere podporovaný písomný prejav, čo ale do istej miery súviselo aj s obsahom preberaného učiva alebo vyučovacím predmetom (napr. MAT, INF). Učitelia zväčša dokázali žiakov vhodne motivovať a aktivizovať ich pri rôznych činnostiach, ale rozvíjanie vyšších kognitívnych procesov na polovici hodín nebolo pozorované. Na hodinách boli využívané platformy KAHOOT, Socrative, ale na tretine sledovaných hodín nebolo aktívne učenie sa podporované využitím IKT.

2.3 ŠKOLSKÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM

Väčšina škôl realizovala výchovu a vzdelávanie prostredníctvom ŠkVP, podľa ktorých sa uskutočňovala výchova a vzdelávanie v bilingválnom štúdiu v súlade s ustanoveniami školského zákona. Kontrolované školy zohľadňovali reálne podmienky, vzdelávacie stratégie, koncepciu a ciele výchovno-vzdelávacieho procesu s cieľom pripraviť žiakov na zvládnutie jazykovej skúšky z anglického jazyka na úrovni C1 podľa SERR. V jednom subjekte¹⁰ obsahové náležitosti základného dokumentu školy nekorešpondovali s ustanoveniami vymedzenými v školskom zákone – vo vzťahu k poslianiu výchovy a vzdelávania a stanoveným cieľom vzhľadom na personálne podmienky školy neboli v plnej miere realizovateľné. Modifikáciou ŠkVP jedna škola¹¹ zmenila svoje zameranie tým, že prijímala žiakov len do bilingválneho štúdia. Kontrolované školy využili disponibilné hodiny v UP na posilnenie hodín vyučovaných v ANJ, čo vo zvýšenej miere umožňovalo žiakom dosiahnuť úroveň komunikácie na úrovni C1, a aj na zavedenie nových predmetov vyučovaných v ANJ, ktoré vytvárali profiláciu škôl. Vlastné kritériá hodnotenia a klasifikácie zohľadňujúce špecifiká predmetov vyučovaných v angličtine modifikovala viac ako polovica škôl. V jednej škole¹² nebol v UO ANJ ako druhého vyučovacieho jazyka rozpracovaný obsahový štandard na úrovni C1 neuvadením všetkých komunikačných tém. Dve školy¹³ neprerokovali ŠkVP v pedagogickej rade a/alebo v rade školy.

V jednom uvedenom súkromnom GYM¹⁴ bolo zistených viacero nedostatkov, ktoré sa týkali nesúladu ŠkVP so ŠVP v poznámkach k UP, a to nedodržaním minimálnej hodinovej dotácie – 35 hodín predmetov vyučovaných v druhom vyučovacom jazyku v 2. až 5. ročníku; nedodržaním maximálneho počtu žiakov v skupine pri spájaní žiakov a vytváraní skupín na vyučovanie predmetu telesná a športová výchova a voliteľného predmetu seminár z OBN; prekročením najvyššieho počtu žiakov v skupine na vyučovaní predmetov druhý VUJ a INF; nedelením triedy na jednej hodine v týždni v jednom ročníku za celé štúdium v predmetoch MAT a CHE.

2.4 PODPORA VYUČOVANIA ANJ A PREDMETOV VYUČOVANÝCH V ANJ

Vyučujúci ANJ ako druhého vyučovacieho jazyka spĺňali kvalifikačné predpoklady. Vyučujúci nespĺňali kvalifikačné predpoklady na vyučovanie predmetov v angličtine v troch školách¹⁵ a v jednej škole¹⁶ nespĺňal kvalifikačné predpoklady zahraničný lektor a jedna škola¹⁷ nedisponovala dokladmi zahraničných lektorov o uznaní odbornej kvalifikácie získanej v inom štáte vydanými podľa osobitného predpisu. **Odbornosť vyučovania** nebola zabezpečená v jednej súkromnej škole¹⁸, v kontrolovanom študijnom odbore bola odbornosť vyučovania 65,6 %, na čo bol upozornený zriaďovateľ a MŠVVaŠ SR. Odbornosť vyučovania ANJ ako druhého VUJ a predmetov vyučovaných v druhom VUJ bola zabezpečená na 64,9 %. Neodborne boli vyučované predmety dejepis, ekonómia, seminár z ekonómie, obchodná angličtina, 2 hodiny predmetu geografia anglicky hovoriacich krajín a časť (21,1 %) predmetu ANJ ako druhý VUJ.

¹⁰ Súkromné gymnázium, Katkin park 2, Košice

¹¹ Gymnázium, Mládežnícka 22, Šahy

¹² Gymnázium, Mládežnícka 22, Šahy

¹³ Súkromné bilingválne gymnázium, Hodská 10, Galanta; Súkromné gymnázium, Oravská 11, Žilina

¹⁴ Súkromné gymnázium, Katkin park 2, Košice

¹⁵ Súkromné bilingválne gymnázium, Hodská 10, Galanta; Súkromné gymnázium, Oravská cesta 11, Žilina;

Súkromné bilingválne gymnázium, Bystrická cesta 174/5, Ružomberok;

¹⁶ Gymnázium Jána Hollého, Na hlinách 7279/30, Trnava

¹⁷ Súkromné bilingválne gymnázium BESST, Limbová 6051/3, Trnava

¹⁸ Súkromné gymnázium, Katkin park 2, Košice – kvalifikačný predpoklad na vyučovanie ANJ a ostatných predmetov vyučovaných v ANJ ako druhého VUJ nespĺňali 3 pedagogickí zamestnanci, zahraničný lektor nespĺňal vysokoškolské vzdelanie II. stupňa a 2 vyučujúci nespĺňali požiadavku pedagogickej spôsobilosti absolvovaním doplnkového pedagogického štúdia.

Zo zistení ŠŠI vyplynulo, že vedúci PZ vo veľkej miere podporovali **odborný rast učiteľov**, ktorí si zvyšovali svoje odborné kompetencie formou inovačných, aktualizáčnych alebo iných vzdelávaní zameraných napríklad na skvalitnenie digitálnych zručností, zvyšovanie jazykových kompetencií a komunikáciu, tvorbu maturitných zadaní, ale aj zapojením sa do projektu ERAZMUS+, rôznych projektov, workshopov organizovaných zahraničnými univerzitami a zúčastňovali sa aj medzinárodných konferencií. **Plán profesijného rozvoja** mali školy vypracovaný v súlade s aktuálnymi potrebami škôl a v súlade s ním sa uskutočňovalo vzdelávanie učiteľov v bilingválnom štúdiu okrem dvoch škôl, v jednej¹⁹ nebol predložený plán osobného rozvoja PZ, ktorí si nezvyšovali za ostatné dva roky svoje profesijné kompetencie. Plán profesijného rozvoja nevydal riaditeľ jednej školy²⁰, odborný rast vyučujúcich podporovaný nebol. PZ zvyšujúci si svoje profesijné kompetencie na vzdelávaniach ich sčasti implementovali do výchovno-vzdelávacieho procesu na sledovaných hodinách okrem jednej školy²¹, kde bolo pozorované v rámci hospitačnej činnosti školských inšpektorov ojedinelé aplikovanie a využívanie získaných didaktických spôsobilostí na zefektívnenie vlastnej pedagogickej činnosti. **Interné vzdelávanie PZ** formou výmeny skúseností a vedomostí zo vzdelávaní, zdieľania príkladov dobrej praxe prostredníctvom otvorených hodín a plánovaných vzájomných hospitácií sa neuskutočňovalo v tretine subjektov, informácie z absolvovaných vzdelávacích aktivít si učelia odovzdávali zväčša vo vzájomnej neformálnej komunikácii.

Okrem dvoch škôl²² školy v rámci zasadnutí pedagogickej rady alebo predmetových komisií (ak boli zriadené) analyzovali výsledky meraní, zaoberali sa **výchovno-vzdelávacími problémami žiakov**, analyzovali príčiny neprosievania, resp. zhoršenia prospechu, prijímali adekvátne opatrenia, ako napr. doučovanie, individuálne konzultácie, ojedinele boli zaznamenané prestupy na inú školu. Školy v prípade zhoršenia prospechu žiakov v spolupráci kontaktovali zákonných zástupcov, prípadne centrum poradenstva a prevencie. Riaditelia dvoch predmetných škôl v riadených rozhovoroch uvádzali, že **žiakov so slabým prospechom** (najčastejšie súvisiacim s ich osobnými, duševnými, rodinnými problémami a celkovou spoločenskou situáciou po pandémii COVID) identifikovali a poskytli podporu osobnými konzultáciami, povinným alebo dobrovoľným doučovaním, čo obsahové analýzy predloženej dokumentácie²³ nepreukázali. **Žiakom s nadaním** bola poskytovaná podpora napr. formou diferencovaných úloh, angažovaním v dobrovoľníckej činnosti, organizovaním inšpiratívnych podujatí alebo vzdelávaním podľa individuálneho vzdelávacieho programu.

Priestorové a materiálno-technické podmienky škôl umožňovali realizáciu ŠkVP vo všetkých školách, ojedinele s menšími nedostatkami. Učebne boli vybavené audiovizuálnou technikou, tabletmi alebo notebookmi, interaktívnymi tabuľami a kvalitným internetovým pripojením. V jednej škole²⁴ bol využívaný digitálny výučbový Moodle systém ONLINESKOLA. Multimediálnu učebňu nemala jedna škola²⁵, čo niekedy sťažovalo podmienky na skupinovú prácu alebo uplatnenie inovatívnych foriem vyučovania. Zo zistení sledovaných hodín si zmysluplné využívanie IKT na vyučovaní však vyžaduje zlepšenie.

Edukačné publikácie školy pre svojich žiakov zabezpečili ako na vyučovanie ANJ, tak aj na predmety vyučované v ANJ zo štátneho príspevku alebo z alternatívnych zdrojov (školné, príspevok zriaďovateľa, európske zdroje, individuálne financovanie rodičmi). Učebnice a pracovné zošity spĺňali požiadavky Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky. Učitelia predmetov vyučovaných v ANJ vzhľadom na absenciu väčšiny edukačných publikácií poskytovali žiakom najmä cudzojazyčné učebné texty, pracovné listy a elektronické prezentácie, ktoré sami vypracovali alebo získali v spolupráci napr. s British Council. Zdrojom vzdelávacích materiálov pre predmety vyučované v ANJ bola aj cudzojazyčná beletria zo školskej knižnice a učebné texty získané z internetových zdrojov. Jedna škola²⁶ využívala vo vyučovaní učebné materiály v rámci zapojenia sa do Cambridgeského medzinárodného programu. Vybavenie

¹⁹ Gymnázium Mládežnícka 22 93601 Šahy;

²⁰ Súkromné bilingválne gymnázium, Bystrická cesta 174/5, Ružomberok

²¹ Gymnázium, Trebišovská 12, Košice

²² Gymnázium, Trebišovská 12, Košice-Západ; Súkromné gymnázium Katkin park 2, Košice-Západ

²³ zápisnice zo zasadnutí predmetových komisií a metodických orgánov;

²⁴ Súkromné gymnázium Katkin park 2, Košice-Západ

²⁵ Evanjelické gymnázium, Skuteckého 25, Banská Bystrica

²⁶ Súkromné bilingválne gymnázium BESST, Limbová 6051/3, Trnava

didaktickou technikou a učebnými pomôckami zodpovedalo požiadavkám na dosiahnutie vzdelávacích cieľov podľa ŠkVP.

2.5 INÉ ZISTENIA

V priebehu výkonu tematickej inšpekcie ŠŠI kontrolou pedagogickej dokumentácie a ďalšej dokumentácie školy zistila, že:

- jedna škola²⁷ nevedla obsah preberaného učiva v triednej knihe v štátnom jazyku, v prípade neprítomnosti učiteľov spájala dve skupiny žiakov pri vyučovaní rôznych predmetov alebo uvoľňovala žiakov z vyučovania, čím nebol odučený stanovený týždenný počet hodín v UP ŠkVP;
- jedna škola²⁸ v rámci dopoludňajšieho vyučovania nezaradila do rozvrhu hodín 20-minútovú prestávku;
- v dvoch školách²⁹ vedúci PZ nevykonávali priamu pedagogickú činnosť v stanovenom rozsahu.

2.6 OPATRENIA NA ODSTRÁNENIE ZISTENÝCH NEDOSTATKOV

Štátna školská inšpekcia upozornila dvoch zriaďovateľov GYM na nedostatky zistené pri školskej inšpekcii. V jednom súkromnom GYM³⁰ nedostatok súvisel s *nevykonávaním priamej výchovno-vzdelávacej činnosti riaditeľkou školy* a v jednom súkromnom GYM³¹ súviseli nedostatky s *nezabezpečením celkovej odbornosti vyučovania v uplatňovanom študijnom odbore 7902 J 74 – bilingválne gymnázium s päťročným štúdiom v zákonom stanovenej minimálnej miere 70 %; nesúlalom školského vzdelávacieho programu s príslušným štátnym vzdelávacím programom neakceptovaním poznámok týkajúcich sa jeho uplatňovania nedodržaním minimálnej hodinovej dotácie – 35 hodín predmetov vyučovaných v druhom vyučovacom jazyku v 2. až 5. ročníku; nedodržaním maximálneho počtu žiakov v skupine pri spájaní žiakov a vytváraní skupín na vyučovanie predmetu telesná a športová výchova a voliteľného predmetu seminár z OBN; prekročením najvyššieho počtu žiakov v skupine na vyučovaní predmetov druhý vyučovací jazyk a informatika; nedelením triedy na jednej hodine v týždni v jednom ročníku za celé štúdium v predmetoch matematika a chémia.*

Zároveň bolo upovedomené MŠVVaŠ SR na krátenie normatívneho príspevku z dôvodu nesúladu školského vzdelávacieho programu so štátnym vzdelávacím programom a nezabezpečenie stanovenej minimálnej miery odbornosti vyučovania.

3 ODPORÚČANIA

3.3 ODPORÚČANIA NA ÚROVNI ŠKÔL

- vytvárať nové predmety vyučované v ANJ pri zabezpečení výučby kvalifikovanými PZ;
- zabezpečiť využívanie efektívnych stratégií vyučovania zameraných na rozvíjanie vyšších myšlienkových operácií, rozvíjanie kritického myslenia, kompetencií k celoživotnému vzdelávaniu vo vzťahu k sebahodnoteniu a rovesníckemu hodnoteniu;
- podporovať vzdelávanie PZ v oblasti rozvíjania sociálnych kompetencií žiakov so zreteľom na ich kľúčové zručnosti v oblasti tímovej práce;
- vyhodnocovať na základe pravidelných sledovaní mieru uplatňovania a dopad získaných profesijných kompetencií PZ na kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu.

3.2 ODPORÚČANIA PRE ZRIAĐOVATEĽOV

- zriaďovať bilingválne gymnáziá len pri zabezpečení odbornosti výchovno-vzdelávacieho procesu.

²⁷ Súkromné gymnázium, Oravská 11, Žilina

²⁸ Súkromné bilingválne gymnázium, Bystrická cesta 174/5, Ružomberok

²⁹ Súkromné gymnázium, Oravská 11, Žilina; Súkromné bilingválne gymnázium, Bystrická cesta 174/5, Ružomberok

³⁰ Súkromnom gymnázium, Oravská 11, Žilina

³¹ Súkromnom gymnázium, Katkin park 2, Košice

3.1 ODPORÚČANIA NA ÚROVNI SYSTÉMU

- zabezpečiť podmienky na realizovanie bilingválneho štúdia zmenami v poznámkach k RUP pre gymnáziá s dvoma vyučovacími jazykmi (5-ročný vzdelávací program) zavedením povinnosti vyučovať tri povinné vyučovacie predmety v druhom VUJ len v predmetoch zo vzdelávacích oblastí Jazyk a komunikácia, Matematika a práca s informáciami, Človek a príroda, Človek a spoločnosť, Umenie a kultúra;
- zabezpečiť edukačné publikácie na výučbu predmetov vyučovaných v ANJ so VO uvedených v RUP pre bilingválne gymnáziá okrem VO Zdravie a pohyb;
- zabezpečiť vzdelávanie vyučujúcich ANJ a vyučujúcich predmetov vyučovaných v ANJ v oblasti uplatňovania inovatívnych pedagogických stratégií zameraných na rozvoj vyšších myšlienkových procesov a kritického myslenia a sebahodnotenia;
- vymedziť legislatívne kvalifikačné predpoklady na výkon pracovnej činnosti zahraničného lektora, ktorý vykonáva pracovnú činnosť pedagogického zamestnanca v kategórii učiteľ.

4 ZOZNAMY

4.1 TABUĽKY

TABUĽKA 1 Prehľad o vykonaných tematických inšpekciách na gymnáziách	6
TABUĽKA 2 Prehľad o počtoch žiakov konajúcich maturitnú skúšku v šk. r. 2021/2022	6
TABUĽKA 3 Prehľad o počtoch žiakov konajúcich komisionálnu skúšku v šk. r. 2021/2022	6
TABUĽKA 4 Prehľad o počtoch pedagogických zamestnancov	7

4.2 GRAFY

GRAF 1 Rozvoj komunikačných činností a stratégií.....	8
GRAF 2 Preukázanie poznávacích kompetencií žiakov na vyučovacích hodinách ANJ.....	8